

Nr 180.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till grunder för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1926—1927 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritilöner; given Stockholms slott den 25 februari 1926.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Majestäts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Olof Olsson.

Utdrag ur protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför härefter:

Jag anhåller nu att få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om beredande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1926—1927 åt de präster, som fått sina löneförmåner reglerade genom 1910 års prästerliga avlöningsslagar.

Det torde därvid vara lämpligt att till en början erinra om gällande bestämmelser i ämnet.

De grundläggande stadgandena rörande prästernas dyrtidstillägg finnas intagna i den efter riksdagens och kyrkomötets hörande utfärdade lagen den

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 1 saml. 150 häft. (Nr 180.)

Dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. fl. prästmän.

30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner.

Angående sättet för gäldandet av krigstidsunderstödet föreskrives i lagen, att dylikt understöd åt kyrkoherdar, komministrar och ständiga adjunkter skall för varje pastorat, såvitt angår dess prästerskap, bestridas, i den mån sådant erfordras, medelst församlingsavgifter och övriga till prästerskapet anslagna avlöningstillgångar, på sätt och i den ordning 11 § första mom. samt 19 och 20 §§ lagen om reglering av prästerskapets avlöning stadga. Har för bestridande av, jämte avlöning, krigstidsunderstöd åt nu nämnda präster såsom församlingsavgifter inom ett pastorat utdebiterats sammanlagt större belopp än som motsvarar 6 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av pastoratets hela inkomstbelopp, skall ersättning av kyrkofondens medel beredas pastoratet för det överskjutande beloppet. Krigstidsunderstöd åt adjunkt i egentlig bemärkelse samt åt innehavare av prästerlig emeritilön skall i sin helhet gäldas ur kyrkofonden.

I lagen meddelas vidare, bland annat, den bestämmelsen, att kyrkofonden ej får för något år i vidsträcktare mån tagas i anspråk för gäldande av krigstidsunderstöd än som motsvarar fondens återstående överskott för närmast föregående kalenderår, sedan samtliga fonden eljest åliggande utgifter blivit bestridda.

Genom lag den 22 april 1921 (nr 192) har ett tillägg till denna bestämmelse gjorts av innehåll, att, därest med iakttagande av angivna begränsning skäligt krigstidsunderstöd icke kan beredas prästerskapet, då må, där särskilda skäl föreligga, för ändamålet användas jämväl ytterligare belopp, icke överstigande den kapitalökning, fonden intill närmast föregående kalenderår vunnit efter den 31 december 1918.

Vad kontraktsprostarna beträffar, bereddes möjlighet till dyrtidstillägg först genom lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar.

De närmare bestämmelserna om prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1925—1926 återfinnas *dels* i kungörelsen den 20 juni 1924 (nr 312) angående dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, *dels* i kungörelsen den 12 juni 1925 (nr 287) om ändrad lydelse av § 2 i förenämnda kungörelse, *dels ock* i kungörelsen den 20 juni 1924 (nr 313) angående dyrtidstillägg åt innehavare av prästerliga emeritilöner.

Att lämna någon närmare redogörelse för innehållet i nämnda kungörelser torde icke vara påkallat. Jag anser mig dock böra erinra om några av de allmänna grunderna för tilläggets utgående.

I tjänst va-
rande präst-
män.

Till *de i tjänst varande prästmännen* utgår dyrtidstillägget under form av *procentuellt tillägg*, utgörande 36 procent av de med befattningen i fråga förenade kontanta avlöningsförmånerna, dock högst å 7,800 kronor, varjämte till befattningshavare, vilken vid ingången av ecklesiastikåret på grund av försörjningsplikt underhöll barn under 16 års ålder, utgår ett

fast tillägg av 60 kronor för år räknat för varje dylikt barn, s. k. *barn-tillägg*.

De sålunda fastställda grunderna för bestämmandet av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1925—1926 åt de i tjänst varande prästmännen avvika i någon mån från dem, som varit gällande i fråga om statens befattningshavare under motsvarande tidsperiod.

Med hänsyn till de säregna grunder, varefter det ordinarie prästerskapets löner utmätas, samt de regler, som gälla för bestridandet av kostnaden för det till samma prästmän utgående dyrtidstillägget, ansåg man, då systemet med så kallad glidande skala började användas för statstjänstemännens del, icke lämpligt att övergå till samma system beträffande de i tjänst varande prästmännen. Dessas dyrtidstillägg har därför även under ecklesiastikåren 1919—1926 utgått efter ett system med fixa belopp. För att bereda möjlighet att under löpande ecklesiastikårs lopp vidtaga eventuellt nödig jämkning i det prästerna tilldelade dyrtidstillägget har emellertid Kungl. Maj:t erhållit bemyndigande att, därest det grundtal, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg beräknades, under året bleve föremål för ändring, förordna, att det till prästerna utgående tillägget skulle undgå skäligen jämkning. Med anledning härav har för nämnda ecklesiastikår stadgandet om tilläggets storlek formulerats på sådant sätt, att bestämmelsen förklarats skola gälla allenast tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnade. Under ecklesiastikåret 1925—1926 har någon ändring av prästernas dyrtidstillägg icke vidtagits.

Med hänsyn till de naturaförmåner och tjänstbarheter, som tillförsäkrats en stor del av prästerskapet i samband med de förutvarande bostadsbostälernas utarrendering, och vilka givetvis i ett flertal fall medfört en ej oväsentlig lättnad i dyrtidens tryck, har det beträffande ecklesiastikåret 1918—1919 och senare ecklesiastikår ansetts skäligen, att de i tjänst varande prästernas dyrtidstillägg bleve föremål för någon nedsättning i jämförelse med statstjänstemännens. För de senaste ecklesiastikåren har det till prästerna utgående tillägget utmätts så, att det skulle komma att ligga omkring 3 procent under statstjänstemännens. Ifrågavarande minskning har ansetts lämpligen böra drabba enbart det procentuella tillägget.

Övriga avvikelser från de för statstjänstemännen gällande bestämmelserna, vilka avvikelser i regel varit föranledda av hänsyn till det egenartade prästerliga avlöningssystemet, torde icke vara av beskaffenhet att behöva särskilt beröras.

Efter denna återblick på de bestämmelser, som reglera grunderna för prästernas dyrtidstillägg under nu löpande ecklesiastikår, ber jag få övergå till frågan om beredande av dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1926—1927.

För ecklesiastikåret 1926—1927 torde dyrtidstillägg böra tillkomma för ytterligare två grupper av präster, nämligen innehavare av s. k. ödebygds-

tillägg och extra ordinarie präster, som på grund av sjukdom åtnjuta befrielse från förordnande.

Genom lag den 21 november 1925 (nr 455), vilken träder i kraft den 1 maj 1926, har stadgats att till kyrkoherdar, komministrar och s. k. ständiga adjunkter, vilkas bostad och huvudsakliga verksamhetsområde äro förlagda till sådana trakter av Härnösands och Luleå stift, där vistelsen och verksamheten på grund av hårt klimat, outvecklade kommunikationer och allmän kulturell isolering måste antagas utöva en särskild påfrestning å den prästerlige tjänst innehavaren må i enlighet med vad Konungen efter framställning av vederbörande domkapitel bestämmer, utgå ett särskilt tillägg å lönen (ödebygdstillägg). Sådant tillägg kan fastställas till belopp av högst 1,200 kronor årligen att utgå under den period för vilken lönerreglering, fastställd enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 äger giltighet. Ödebygdstillägg åt kyrkoherdar, komministrar och ständiga adjunkter gäldas med samma avlöningstillgångar och på samma sätt, som beträffande lön, respektive arvode för vederbörande befattningshavare är stadgat. Med hänsyn till att dessa pastorat i allmänhet redan nu torde erhålla bidrag från kyrkofonden för avlöning av sitt prästerskap, komma ödebygdstilläggen att till största delen belasta denna fond. Då ödebygdstillägg är avsett att utmätas efter samma penningvärde, som ligger till grund för den åt vederbörande befattningshavare utgående lönen eller arvodet torde, såsom jag ock framhållit i mitt anförande till det vid proposition nr 213 till 1925 års riksdag i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 20 mars 1925, procentuellt dyrtidstillägg böra utgå jämväl å ödebygdstillägget.

Genom lag den 21 november 1925 (nr 458), vilken träder i kraft den 1 maj 1926 och avser ändrad lydelse av 12 och 14 paragraferna i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910, har vidare stadgats, att extra ordinarie präst, som på grund av styrkt sjukdom är urståndsatt att mottaga eller uppehålla förordnande som adjunkt eller vikarie, må åtnjuta arvode enligt Konungens bestämmande; och skall sådant arvode utgå från kyrkofonden. Genom kungörelse samma den 21 november (nr 459) har Kungl. Maj:t utfärdat närmare bestämmelser angående extra ordinarie prästmans avlöningsförmåner under tjänstledighet på grund av sjukdom och därvid förordnat, att rörande rekvisition och utbetalning av sjukledighetsarvode skall i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat om adjunktsarvode. På sätt jag uttalat till det vid proposition nr 211 till 1925 års riksdag i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 20 mars 1925 bör till sjukledig extra ordinarie prästman utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som gälla för präster i nyreglerade pastorat. Beträffande sådant dyrtidstillägg, som givetvis bör gäldas ur kyrkofonden, torde emellertid Kungl. Maj:t vara befogad att förordna utan riksdagens medverkan.

I detta sammanhang anser jag mig böra erinra därom, att i och med

tillämpning av lagen den 21 november 1925 (nr 449) om resanslag åt vissa präster i nyreglerade pastorat inträda förhållanden, som äro ägnade att i någon mån verka minskning i dyrtidstilläggens sammanlagda belopp. Såsom jag anförde till det vid proposition nr 222 till 1925 års riksdag i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 17 april 1925 torde det ligga i sakens natur, att de präster, som komma i åtnjutande av förhöjt resanslag enligt nämnda lag, icke böra få därå åtnjuta dyrtidstillägg. Då dyrtidstillägg för närvarande beräknas på skjutsbidrag, som utgår enligt 11 § 3 mom. löneregleringslagen, kommer dyrtidstilläggens sammanlagda belopp att något minskas i och med införande av den nya ordningen med fasta resanslag. Emellertid komma dylika fasta resanslag ej att utgå tidigare än med ingången av ecklesiastikåret 1927—1928. Någon minskning i dyrtidstilläggens sammanlagda belopp under ecklesiastikåret 1926—1927 uppkommer således icke på grund av ifrågasatt lag.

Vidare torde böra erinras därom, att 1925 års sakkunniga för beredande av bättre pensionsförmåner för vissa efterlevande efter delägare i prästerskapets änke- och pupillkassa hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vid framläggande för riksdagen av grunder för dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt emeriti under den tid, som infaller, sedan ett ifrågasatt nytt reglemente för nämnda kassa trätt i tillämpning, föreslå sådana ändrade bestämmelser för dyrtidstilläggets utgående, att sådant tillägg finge uppbäras jämväl av kassan under det nya vakansår, varom de sakkunniga framlagt förslag. I händelse vissa av mig förordade förslag i en den 19 februari 1926 till riksdagen avlåten proposition angående ändrade bestämmelser i fråga om den stärbhus efter präst tillförsäkrade förmånen av tjänst- och nådår m. m. vinna bifall och författningar av där angivet innehåll varda utfärdade, torde nu berörda fråga få anmälas för Kungl. Maj:t i samband med spörsmålet om prästernas dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1927—1928.

I likhet med vad tidigare varit fallet synes beträffande det till prästerna under ecklesiastikåret 1926—1927 utgående dyrtidstillägget såsom allmän regel böra gälla, att de grunder, som kunna komma att fastställas för utmätande av statstjänstemännens dyrtidstillägg för motsvarande tidrymd, böra i tillämpliga delar vara normerande jämväl för prästernas tillägg.

Nu gällande bestämmelser i fråga om de grunder, varefter statstjänstemännens dyrtidstillägg utmätas, äro meddelade i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265), vilken trädde i kraft den 1 juli 1923 och gäller tills vidare utan någon tidsbegränsning. Frånsett vissa mindre jämkningar äro dessa grunder avsedda att gälla även under budgetåret 1926—1927.

Prästernas dyrtidstillägg utgår efter ett procenttal, som fastställas med utgångspunkt från det till grund för statstjänstemännens dyrtidstillägg liggande indextalet för levnadskostnadsökningen, och som är så avvägt, att procent-

talet för prästernas dyrtidstillägg beräknats ligga tre enheter under procenttalet för det tillägg, som samtidigt utgår till statstjänstemän med oreglerade löner. För ecklesiastikåret 1925—1926 bestämdes prästernas dyrtidstillägg till 36 procent.

Vid beräkningen av kostnaderna för statstjänstemännens dyrtidstillägg under budgetåret 1926—1927 har chefen för finansdepartementet utgått från en antagen medelindex av 174. Vid sådant förhållande synes prästernas dyrtidstillägg böra fastställas till 34 procent. Något stadgande därom, att bestämmelsen skall gälla endast tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t anordnande förordnar, läser ej vidare behöva förekomma, enär det grundtal, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg beräknas, enligt vad närmare framgår av vad chefen för finansdepartementet under rubriken: För flera huvudtitlar gemensamma frågor till det vid årets statsverksproposition i utdrag fogade statsrådsprotokollet över finansärenden, anført i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, är avsett att bibehållas oförändrat för helt budgetår.

Emeriti.

Till *innehavarna av prästerliga emeritilöner* utgår sedan ecklesiastikåret 1922—1923 dyrtidstillägget med dels ett belopp, bestämt i förhållande till ett för varje kvartal gällande grundtal, *procentuellt tillägg*, dels *barntillägg*, dels ock ett för varje kvartal lika belopp, *fast tillägg*. Det procentuella tillägget beräknas med ledning av det tal, som anses motsvara den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda levnadskostnadsökningen och utgår i förhållande till ett för kvartal beräknat tilläggsunderlag samt efter ett procenttal, motsvarande hälften av talet för levnadskostnadsökningen. Tilläggsunderlaget utgöres i fråga om emeritilön, för kyrkoherde och komminister av den på kvartalet belöpande delen av emeritilönen samt i fråga om emeritilön till extraordinarie präst av ett belopp av 450 kronor för kvartal. Barntillägget utgår till innehavare av emeritilön, vilken vid ecklesiastikårets ingång på grund av försörjningsplikt underhöll barn under 16 år, med 15 kronor för kvartal och varje sålunda underhållet barn, dock med iakttagande av viss begränsning. Det fasta tillägget avser att giva innehavarna av de lägsta emeritilönerna en förhöjning i dyrtidstillägget, som motsvarar det till vissa av statens pensionärer utgående pensionstillägget jämte därå belöpande dyrtidstillägg.

I fråga om dyrtidstillägg åt innehavare av prästerliga emeritilöner vill jag erinra därom, att jämlikt 3 § lagen om krigstidsunderstöd den 30 augusti 1918 de grunder, som gälla för krigstidstillägg eller annat dylikt understöd åt statens pensionärer, skola äga motsvarande tillämpning i fråga om krigstidstillägg åt prästerliga emeriti.

För att i möjligaste mån jämställa de sistnämnda med pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst i motsvarande pensionsläge har man, enligt vad förut nämnts, tilldelat innehavarna av emeritilöner under en viss storlek, förutom dyrtidstillägg och barntillägg, jämväl ett s. k. fast tillägg, så avpassat att det motsvarar statspensionärernas pensionstillägg med därå belöpande dyrtidstillägg.

Genom denna anordning hava innehavarna av prästerliga emeritilöner i avseende å dyrtidstillägg varit likställda med statens f. d. befattningshavare med icke reglerade pensioner, till vilka senare dyrtidstillägget utgått efter en högre procent än till f. d. befattningshavare med nyreglerade pensioner. Enligt kungörelse den 18 juni 1925 (nr 275) — utfärdad i överensstämmelse med riksdagens beslut — har denna skillnad i dyrtidstilläggens belopp för statens pensionärer försvunnit från och med budgetåret 1925—1926: pensionerade f. d. statstjänstemän m. fl. erhålla numera dyrtidstillägg efter reducerade grunder enligt de för pensionärer med reglerade pensioner gällande bestämmelser. I samband därmed hava de icke reglerade pensionerna, fränsett de ytterligare förmåner, som skulle tillkomma vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst, undergått viss förhöjning, motsvarande minskningen i dyrtidstillägget. För att samma bestämmelser rörande dyrtidstillägg, som numera gälla för f. d. befattningshavare i statens tjänst, skola bli va gällande för innehavarna av emeritilöner, skulle dessa löner behöva höjas på samma sätt. Utredning pågår för närvarande inom kammarkollegiet och statskontoret rörande sådan förändring för tiden efter ecklesiastikåret 1926—1927 av de i lagen den 9 december 1910 (nr 141 sid. 35) bestämda emeritilöner för präster, som erfordras för att dyrtidstillägg till innehavare av dylik emeritilön skall kunna utgå i huvudsaklig överensstämmelse med de för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer gällande grunder. Då genomförandet av en sådan ändring erfordrar både riksdagens och kyrkomötets medverkan, kan någon höjning av emeritilönerna icke nu äga rum. För att emellertid de prästerliga emeriti redan under ecklesiastikåret 1926—1927 skola i möjligaste mån likställas med pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, torde grunderna för utgående av dyrtidstillägg till innehavare av prästerliga emeritilöner böra ändras sålunda, att det procentuella dyrtidstillägget för ecklesiastikåret 1926—1927 kan utgå enligt de reducerade grunderna. I sådant avseende hava kammarkollegiet och statskontoret uti infortrat gemensamt yttrande den 6 februari 1926 anfört följande:

Det fasta tillägget utgör för innehavare av emeritilön för extra ordinarie prästman 40 kronor för kvartal samt för innehavare av emeritilön för ordinarie prästman, där emeritilönen icke uppgår till 2,560 kronor för år, 20 kronor för kvartal, dock att för innehavare av emeritilön, som överskjuter 2,500 kronor men icke uppgår till 2,560 kronor för år, emeritilönen jämte det fasta och det procentuella tillägget icke må tillhoppa överstiga det belopp, som i emeritilön och procentuellt tillägg sammanlagt tillkommer innehavare av emeritilön å 2,560 kronor för år. Till innehavare av emeritilön å 2,560 kronor för år eller däröver utgår icke fast dyrtidstillägg. Det fasta tillägget motsvaras av det innehavarna av de lägsta statspensionerna år 1922 tillerkända s. k. pensionstillägget jämte därå belöpande dyrtidstillägg. Enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 360) skulle nämligen till pensionerad f. d. befattningshavare i statens tjänst utgå pensionstillägg med, såvitt nu är fråga, 120 kronor för år å pensioner till belopp av 1,500 kronor och 60

kronor å pensioner till belopp av 2,000 kronor och därutöver, dock att pension och tillägg ej fick tillhopa överstiga 2,560 kronor. Även å pensions-tillägget skulle dyrtidstillägg beräknas. Då någon förhöjning av emeritilö-
nen, motsvarande det statspensionären tillerkända pensionstillägget, icke med hänsyn till bestämmelserna i emeritilönelagen kunde vidtagas utan kyrko-
mötets hörande, måste nämligen, för att innehavare av de lägsta emeritilö-
nerna icke skulle komma i sämre ställning än statspensionärer med mot-
svarande pensioner, dyrtidstillägget för prästman höjas med ett fixt belopp
motsvarande pensionstillägget jämte därå belöpande dyrtidstillägg. Vid be-
stämmande av det fasta tillägget för extra ordinarie prästman har emeller-
tid — som det vill synas oavsiktligt — denne blivit i förhållande till stats-
pensionär med samma pensionsbelopp överkompenserad med ett belopp av
40 kronor årligen, beroende därpå att det icke uppmärksammats, att en
statspensionär med 1,500 kronor årlig pension jämte därå belöpande pen-
sionstillägg å 120 kronor, med hänsyn till bestämmelserna om tilläggsunder-
lag, i dyrtidstillägg icke åtnjöt högre belopp än vad en extra ordinarie präst-
man uppbar i procentuellt tillägg. Det i den sistnämndes fasta tillägg in-
gående belopp av 40 kronor, som skulle motsvara dyrtidstillägg å berörda
pensionstillägg, är således en förmån, vartill någon motsvarighet icke finnes
för statspensionären.

Den som komensation för minskat dyrtidstillägg av 1925 års riksdag
vidtagna förhöjningen i de icke reglerade pensionerna — förhöjning I —
har så avpassats att vid tillämpning av de för nyreglerade pensioner gällande
dyrtidstilläggsgrunderna innehavarna av äldre pensioner komma i åtnjutande
av pensions- och dyrtidstilläggsförmåner av i huvudsak oförändrad storlek,
eller, såsom det också uttryckts, pensionsförhöjningen har åstadkommit på
det sätt, att det belopp uträknats, varmed dåvarande pension skulle ökas
för att vid beräkning av dyrtidstillägg därå med tillämpning av de redu-
cerade grunderna sammanlagda förmånen skulle motsvara vad som skulle
hava utgått, om å pensionen dyrtidstillägg beräknats enligt de dittills gällande
förmånligare grunderna. Vid dessa beräkningar, för vilka finnes redogjort
i proposition nr 198 till 1925 års riksdag, har man utgått från det för sista
kvartalet av år 1924 gällande tal för levnadskostnadsökningen eller 74.

För underlättande av uträkningen av pensionerna har i den författning —
kungörelsen den 18 juni 1925, nr 280 — vari bestämmelser om sagda pen-
sionsförhöjning meddelats, fogats en tabell utvisande för varje tiotal kronor
av pensionsbeloppen, inberäknat i förekommande fall 1922 års pensions-
tillägg, därå belöpande pensionsförhöjning I. I anslutning därtill har i § 3
av kungörelsen stadgats: Som komensation för minskning i förmån till följd
av förändrade grunder för bestämmande av dyrtidstillägg förhöjes pensionen
med belopp, som framgår av den i bifogade tabell meddelade uträkning
(förhöjning I); skolandet i fall, där pensionens belopp icke slutar å helt tio-
tal kronor, förhöjningen beräknas å ett pensionsbelopp avjämnat till närmast
lägre hela tiotal kronor.

Å sagda pensionsförhöjning utgår dyrtidstillägg liksom å 1922 års pen-
sionstillägg.

Då det nu gäller att anpassa de för dyrtidstillägg åt statspensionärer
gällande grunder å det till innehavare av prästerliga emeritilöner utgående
s. k. procentuella dyrtidstillägget, lärer med hänsyn till förut anförda hin-
der för emeritilönens förhöjning och då någon minskning i utgående för-
måner givetvis icke bör ifrågakomma, annan utväg icke stå öppen än att

tillskapa ett fixt dyrtidstillägg så avpassat att emeritilönen med därå belöpande procentuellt dyrtidstillägg enligt nu gällande grunder ävensom i förekommande fall fast dyrtidstillägg kommer att motsvaras av emeritilönen, nu utgående fasta tillägg, det nya fasta tillägget jämte procentuellt dyrtidstillägg beräknat i enlighet med de nya (reducerade) för statspensionärerna gällande grunderna.

Med hänsyn till den i § 3 lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) meddelade bestämmelsen, att krigstidstillägg åt bland andra innehavare av prästerliga emeritilöner skall utgå efter samma grunder, som äro eller varda fastställda för krigstidstillägg eller annat dylikt understöd åt f. d. befattningshavare i statens tjänst, synas bestämmelserna om grunderna för dyrtidstilläggets utgående beträffande de prästerliga emeriti böra såvitt möjligt överensstämma med de för statspensionärernas tilläggsförmåner gällande stadganden. Det fasta dyrtidstillägget till emeriti synes därför böra direkt motsvara 1922 års pensionstillägg utan därå belöpande dyrtidstillägg och 1925 års pensionsförhöjning I, samt det procentuella tillägget beräknas på ett tilläggsunderlag motsvarande emeritilönen och det fasta tillägget. Genom en sådan anordning förmedlas också på ett smidigare sätt övergången till den i utsikt ställda förhöjningen i själva emeritilönen, varom förslag framdeles kommer att av kammarkollegiet och statskontoret avgivas, och denna omständighet talar enligt ämbetsverkens förmenande kraftigt för frågans ordnande på detta sätt. En med tillämpning av dessa grunder verkställd uträkning utvisar, att med ett grundtal av 74 sammanlagda beloppen av dyrtidstilläggen bliva praktiskt taget enahanda som de nu utgående med undantag för innehavare av emeritilön å 1,500 kronor, vilka på grund av förut berörda förhållande skulle vid tillämpning av de för statspensionärer gällande principer erhålla 40 kronor årligen mindre i dyrtidstillägg än vad de hittills åtnjutit. Då emellertid någon minskning i hittills utgående förmåner icke synes böra äga rum, torde för nämnda emeriti det fasta tillägget böra höjas med ett belopp motsvarande 40 kronor efter avdrag av därå belöpande dyrtidstillägg enligt de reducerade grunderna eller sålunda med ett belopp av 33 kronor.

I överensstämmelse med vad som ägt rum beträffande pensionsförhöjningen åt statspensionärerna synes i den nya kungörelsen om dyrtidstillägg åt prästerliga emeriti böra intagas en tabell, utvisande för varje tiotal kronor av emeritilönebeloppen för de förutvarande ordinarie prästmännen det därå belöpande fasta tillägget, inberäknat det nuvarande fasta tillägget utan därå belöpande dyrtidstillägg, med iakttagande av de i § 6 av kungörelsen den 20 juni 1924 stadgade begränsningar.

Det till de prästerliga emeriti utgående barntillägget å 15 kronor per kvartal synes böra nedsättas till det för statspensionärer gällande eller 12 kronor för kvartal.

Emot vad kammarkollegiet och statskontoret sålunda anfört har jag intet att erinra. Jag anser följaktligen, att frågan om beredande av dyrtidstillägg åt prästerliga emeriti för ecklesiastikåret 1926—1927 bör ordnas på sätt ämbetsverken föreslagit.

Jag övergår härefter till att behandla *dels* frågan om kostnaden för dyrtidstillägget under ecklesiastikåret 1926—1927, därest detta tillägg kommer att utgå enligt de av mig förordade grunderna, *dels ock* spörsmålet om

kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av sagda kostnad.

Såsom redan framhållits kommer på grund av stadgandet i 4 § lagen den 30 augusti 1918 en del av dyrtidstillägget till det ordinarie prästerskapet och de ständiga adjunkterna i nyreglerade pastorat att påvila pastoraten i form av ökade församlingsavgifter inom den stadgade ramen av 6 öre per 10-krona av hela inkomstbeloppet. Återstoden av tillägget till nämnda befattningshavare får kyrkofonden vidkännas *dels* i form av minskad inkomst av arrendemedel, lägenhetsavgälder och räntor, vilka eljest skulle från pastoraten hava inlevererats till fonden enligt 3 § 5 mom. kyrkofondslagen, *dels* genom ökad utbetalning av skogsförsäljningsmedel, som tillkomma pastoraten enligt 19 § 4 mom. prästlöneregleringslagen, *dels ock* genom förhöjda bidrag till pastoraten enligt 21 § sistnämnda lag. Vad åter angår dyrtidstillägget till adjunkter i egentlig bemärkelse, kontraktsadjunkter, stiftsadjunkter, kontraktsprostar, emeriti och sjuklediga extra ordinarie präster drabbar kostnaden härför allenast kyrkofonden.

Beträffande kostnaden för dyrtidstilläggen och dess fördelning mellan pastoraten och kyrkofonden har beräkning verkstälts inom ecklesiastikdepartementet. Med ledning av en rörande ifrågavarande kostnad för ecklesiastikåret 1923—1924 och densamma fördelning av kyrkofondskommittén utförd undersökning och kalkyl, vars resultat finnes intaget i det vid Kungl. Maj:ts proposition den 16 mars 1923, nr 215, med förslag till grunder för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1923—1924 åt präster i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, hava nu kostnaderna för ifrågavarande dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1926—1927 approximativt beräknats på sätt framgår av följande tablå.

	Summa dyrtidstillägg	Av totalbeloppet be- strides av	
		pastoraten	kyrkofonden
	Kronor	Kronor	Kronor
Ordinarie präster och ständiga adjunkter	4,530,000	1,812,000	2,718,000
Adjunkter i egentlig bemärkelse	115,000	—	115,000
Kontraktsadjunkter m. fl.	15,000	—	15,000
Kontraktsprostar	30,000	—	30,000
Emeriti	155,000	—	155,000
Innehavare av ödebygdstillägg	12,000	—	12,000
Sjuklediga extra ordinarie präster	3,000	—	3,000
	4,860,000	1,812,000	3,048,000

Såsom synes av tablån beräknas utgifterna för prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1926—1927 enligt föreslagna grunder uppgå till ett sammanlagt belopp av omkring 4,860,000 kronor, varav cirka 1,812,000

kronor skulle bestridas av de särskilda pastoraten, under det att omkring 3,048,000 kronor skulle komma att belasta kyrkofonden.

Jag kommer härefter till frågan om kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av utgifterna för dyrtidstillägget.

Enligt å statskontorets fondbyrå verkställda approximativa beräkningar uppgick kyrkofondens behållning den 31 december 1924 till omkring 29,300,000 kronor. Fondens fordran hos domänstyrelsen kunde samma dag uppskattas till cirka 5,500,000 kronor. Tillsammans utgöra nämnda två belopp 34,800,000 kronor. Den 31 december 1925 hade enligt å fondbyrån verkställda beräkningar fondens behållning ökat till omkring 30,256,000 kronor. Fordringarna hos domänstyrelsen kunde då approximativt beräknas till 6,400,000 kronor.

I förevarande sammanhang torde det vara riktigast att icke räkna med de hos domänstyrelsen inestående medlen, enär 1910 års ecklesiastika lagstiftning med begreppet kyrkofonden betecknar endast de medel, som befinna sig under statskontorets förvaltning. Kyrkofondens inkomster under år 1925 kunna alltså anses hava överstigit dess utgifter — dyrtidstillägget inberäknat — för samma tid med 956,000 kronor.

I § 5 första stycket lagen den 30 augusti 1918 om krigstidsunderstöd stadgas, att kyrkofonden icke må för något år i vidsträcktare mån tagas i anspråk för gäldande av krigstidsunderstöd än som motsvarar fondens återstående överskott för närmast föregående kalenderår, sedan samtliga fonden eljest åliggande utgifter blivit bestridda. Till bestridande av kostnaden för dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1926—1927 läres således enligt detta författningsrum få disponeras ett belopp motsvarande skillnaden mellan fondens inkomster år 1925 och dess så att säga ordinarie utgifter (d. v. s. de utgifter, som icke hänföra sig till dyrtidstillägget) under samma år.

Såsom framgår av det förut sagda har fonden under år 1925 ökat med cirka 956,000 kronor. Fondens utgifter för dyrtidstillägg under samma år beräknades i det vid proposition nr 212 till 1925 års riksdag i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 20 mars 1925 till omkring 3,015,000 kronor. Ett belopp av cirka 3,970,000 kronor skulle således vara disponibelt för bestridande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1926—1927. Då fondens utgifter för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1926—1927 beräknats komma att uppgå till omkring 3,048,000 kronor, möter med hänsyn till förenämnda lagbestämmelse intet hinder för beviljande av dyrtidstillägg enligt de grunder varför här ovan redogjorts.

På grund av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig i det föregående förordade allmänna grunderna för beviljande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1926—1927 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstids-

Kungl. Maj:ts proposition Nr 180.

understöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner, i lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar samt i lagen den 21 november 1925 (nr 455) angående särskilda lönetillägg (ödebygdstillägg) vid vissa prästerliga befattningar inom Härnösands och Luleå stift.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

H. B. Hammar.
